

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na volitnem trgu po 5 kr. Rokopisni se ne vračajo, nopolnani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se naštene enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., tretkrat 16 kr.

Kaj Nemci prav za prav hočejo?

V zadnji številki »Slov. Gospodarja« je bilo na tem mestu čitati, da avstrijski Nemci delajo na to, kako bi prej ko slej dogotovili most do Adrije. Kaj pomenijo te besede? Nemško cesarstvo sega sedaj od Severnega morja dol do Češkega in do naših alpskih dežel, t. j. do Gornje-Avstrijskega, Solnograškega in Tirolskega; do Adrije ali do Jadranskega morja pa leže še vmes: Spodnje-Avstrijsko, Štajarsko, Koroško, Kranjsko in Primorsko.

Te dežele torej hočejo pruski Nemci imeti, da bi njihovo cesarstvo na jugu segalo do Jadranskega morja. Kar jim je na severu Hamburg, to bi jim naj bil na jugu Trst. Naši avstrijski Nemci bi bili torej združeni s pruskimi v jedno veliko državo pod enim cesarjem.

Da je to tako, tega ni treba sumničati, ampak to se vé za gotovo, in čujte, zunaj v nemškem cesarstvu uči se vsak otrok v ljudski šoli, da je dolžnost vsakemu Nemcu delati na to, da bodo gori našete avstrijske dežele prej ko slej združene s pruskimi, t. j. da bo most do Adrije dogotovljen.

Pred seboj imamo knjigo, naslovljeno »Illustriertes Realienhandbuch für Volks- und Bürgerschulen. Gera. Verlag von Theodor Hofmann.« Iz te knjige zajemajo učitelji to, kar deco učijo. V tej knjigi je snov le na kratko naznanjena, razširiti ima to še učitelj. In v tej knjigi stoji: »Deutschland könne nur durch Blut und Eisen und die Verlegung des österreichischen Schwerpunktes nach Ofen (in Ungarn) geeinigt werden.«

Predragi Slovenci, ali umete te besede? One pravijo, Nemci morajo biti vsi združeni pod jedno krono, avstrijske dežele morajo se vzeti z mečem, prihodnja Avstrija ima obsegati le ogerske dežele, in glavno mesto prihodnje Avstrije mora biti Budapešt. To je torej naloga pruskih Nemcev, in da se jim laglje posreči, skusili so in skušajo še naše avstrijske Nemce in tudi druge, kakor n. pr. Čehe in Slovence pridobiti za-se.

Nemški »šulverein« in »Südmarka« drugega namera nimata, kakor pri nas v Avstriji v pruskem smislu delati in narode na odcepljenje dežel, po kojih Nemci gladujejo, pripravljati; večji del denarja, ki ga imata, pride s Pruskega. Velikemu, velikemu številu naših avstrijskih Nemcev se je srce že popolnoma poprusilo.

Celo v Mariboru ne mine teden, da bi se Nemci ne zbirali in govorili in sanjali o srečnem življenju, ki ga bodo imeli takrat, ko bodo objemali svoje pruske brate; vsak paglavec v našem mestu je že okužen od te misli. Le glejte, koliko jih ob nedeljah nosi plavice ali modriš, ki je namreč znamenje te misli; le poslušajte, kako se pozdravljajo; ne »Grüss dich Gott!« ali kaj podobnega, ampak »Heil!«, t. j. prva beseda v pruskonemški cesarski pesmi.

Tudi so letos nekateri nemški poslanci, tisti, ki so

najhuje divjali, misel o združenju vseh Nemcev v državnem zboru na glas izpovedali.

Zdaj pa mora tudi biti vsakemu znano, čemu je po naših slovenskih krajih toliko ponemčevanja; v šolah, raznih uradih, na raznih napisih, da celó rodbinska imena na ec, ič, ek, ak itd., naj se pišejo nemški. Z vsemi temi ponemčevalnimi poskusi dela se nemško-pruski most do Adrije.

Taka je torej, predragi Slovenci; sedaj veste, kaj se hoče z vami; ali zapomnite si to tudi, da bote vedeli, kdo je vaš sovražnik in kdo vaš prijatelj! Teh besed pa nikakor nismo zapisali, češ, vsi avstrijski Nemci so že prusaki, ne! Oni Nemci, ki še kaj držijo na sveto katoliško vero, so in bodo ostali zvesti našemu presvetlemu cesarju. Zapisali pa smo te besede tudi zato, naj vendar cesarska vlada pri nas ne podpira ponemčevanja in naj dá povsod pravico našemu milemu jeziku!

Shod volilcev v Konjicah.

V proslavo sv. Cirila in Metoda je sklicalo naše »Katoliško-politično društvo« dne 11. julija občni zbor. K temu je bilo povabilo oba naša državna poslanca, gosp. profesorja Robiča in gosp. župnika Žičkar-ja. Prvi se je bil opravičil, drugi pa je prišel k temu zboru, da je svojim volilcem poročal o delovanju slovenskih poslancev v državnem zboru.

Poročilo je trajalo dobro poldrugo uro ter je obsegalo vso dobo zadnjega državnega zbora od njegove otvoritve noter do njegove predčasne zatvoritve. — Na vsa mu stavljena vprašanja je odgovarjal točno in jasno. Zato je pa tudi za sebe, kakor za svoje politične zaveznike v državnem zboru žel burne pohvale od strani volilcev, ki so se bili ta dan v nenavadno obilnem številu zbrali k temu slavnostnemu shodu. Zato je pa bilo blag. gosp. dr. Rudolffu prav lahko, utemeljiti nastopno resolucijo, ki se je vsprejela z velikim navdušenjem:

»Katol.-polit. društvo v Konjicah« odločno obsoja nedostojno nagajanje treh strank državnega zbora, namreč: nemško-nacionalne, nemško-liberalne in socialdemokratske stranke, ki so z nečuvnimi sredstvi preprečile uspešno delovanje naših dobro mislečih, za blaginjo ljudstva vnetih poslancev. — Društvo odobruje dosežanje postopanje visoke c. kr. vlade ter od nje zanesljivo pričakuje, da izda tudi za vse slovenske pokrajine oni za Česko in Moravsko podobno jezikovno naredbo.

Ker je naš čast. gosp. poslanec tudi poročal, kako da so si naši nasprotniki prizadevali, naše poslance izriniti iz sedanje večine državnega zbora in jim odtujiti srca državnih poslancev češkega naroda, zato je naše »Katoliško-politično društvo« v posebni resoluciji izreklo srčno zahvalo princu dr. Fr. Schwarzenbergu za pre-

pomenljive besede, katere je bil ta govoril teden poprej na shodu v Budejčevicah prav na korist nam Slovencem in Hrvatom.

Poslednjič je podal naš prvomestnik, veleč. gosp. nadžupnik Voh, kratek pregled najvažnejših dogodkov od zadnjega našega zborovanja sem. Dne 7. svečana 1897 se je bila namreč sklenila prošnja do deželne zbornice v Gradcu, da nam odvzame grozna plačila, katera nalaga naša oskotirna železnica leto za letom temu okraju. Po pogodbi je ta moral odkupiti vsa potrebna zemljišča, kolikor jih ni daroval svetli knez Windischgrätz za novo železnico. To je stalo okraj do 18.000 gl. Vrh tega pa bi moral okraj plačevati vsako leto po šest tisočakov obrestij od kapitala, ki se je pokopal v to železnico.

Visoki deželni odbor je dne 25. maja 1897 odgovoril iz Gradca, da se je začel pogajati z našim okrajnim zastopom, koliko da bi bili davkoplačevalci tega okraja voljni enkrat za vselej plačati stroškov za to železnico. Ker smo pa izvedeli, da je naš okrajni odbor odklonil takšno pogajanje, češ, da bodo kmalu nove volitve za okrajni zastop, se je društvenemu odboru naročilo, takoj se obrniti do slav. okrajnega odbora konjiškega ter ga napotiti, da se brez odloga pogodi z deželnim odborom o mogoče nizki ceni, da pride ta zadeva gotovo že v jeseni pred naš deželni zbor.

Ker je to zborovanje trajalo že nad dve uri, se je zbor »Katol. delavskega podpornega društva« preložil na »Šent-Ansko nedeljo«, dne 25. julija in se je shod sklenil z živahnimi »živio«-klici na sv. očeta, na svetlega cesarja in na našega mil. knezoškofa Mihaela.

Cerkvene zadeve.

Kdaj bodo letos nove maše?

Dne 21., 23. in 25. julija t. l. bodo mil. knezoškof delili rede sv. mašnikovskega posvečevanja č. gospodom novomašnikom, katerih imena smo objavili v 18. štev. našega lista. — Prvo sv. daritev bodo opravljali č. gg. novomašniki, kakor sledi: Elerl Matija pri Sv. Ani na Krembergu dne 15. avgusta. — Erker Josip v Laporju dne 1. avgusta. — Gartner Franc pri Sv. Križu nad Mariborom dne 8. avgusta. — Horvat Franc Ksav. pri Sv. Križu pri Kostanjevici dne 8. avgusta. — Krohne Josip pri Sv. Martinu pod Vurbergom dne 1. avgusta. — Musi Josip v cerkvi sv. Mihaela na Vranskem dne 8. avgusta. — Panič Josip v Središču dne 22. avgusta. — Somrek Josip v Čadramu dne 22. avgusta. — Šorn Anton v farni cerkvi sv. Danijela v Celju dne 8. avgusta. — Topolnik Ivan pri Sv. Križu na Murskem polju dne 22. avgusta. — Zemljč Matija pri Kapeli blizu Radgone dne 15. avgusta. — Zorko Melhijor v cerkvi sv. Ruperta na Vidmu ob Savi dne 15. avgusta. — Žekar Josip v Olimjem dne 15. avgusta. — Čiuh Ferdinand pri Sv. Petru v Ljubljani dne 22. avgusta. — Jerovšek Anton v Slovenski Bistrici dne 15. avgusta. — Kolarič Anton v cerkvi sv. Petra in Pavla na Ptujcu dne 10. oktobra. — Krošelj Franc v Kapelah pri Brežicah dne 15. avgusta. — Trop Frančišek v Ormožu dne 15. avgusta. — Volčič Miroslav v cerkvi šv. Alojzija v Mariboru dne 1. avgusta.

Gospodarske stvari.

Peronospora ali strupena rosa ter način, kako se tej bolezni obraniti.

(Govoril dne 27. maja na podučnem shodu središkega bralnega društva »Edinost« Anton Kosi, učitelj in posestnik v Središču.)

(Dalje.)

Kdor je torej n. pr. radi tega, ker bi rad mešanico takoj rabil, primoran, raztopiti si galico v vreli vodi, naj vlije isto na galico vedno v kako leseno ali lončeno posodo.

Zelo važno, da skoraj najvažnejše pri pripravljanju bakreno - apnene zmesi je to, da se doda prava množina apna. Ako ga denemo premalo, utegne se pripetiti, da škropivo listje prežiga in marsikdo si je na tak način že škodoval.

Čeprav se nam v receptih navaja množina apna v kilogramih, vendar ta množina ni vselej zanesljiva, zakaj mnogo je pri tem zavisno od galice, od apna, pa tudi od vode.

Najbolje znamenje, je li dovolj apna ali ne, je rudeči lakmusov papir, kateri se dobi za par vinarjev v vsaki lekarni ali apoteki. Kadar postane ta papir, pomočen v mešanico, moder ali višnjevi, je v škropivu pravo razmerje med galico in apnom, ali z drugimi besedami, tekočina je neutralizovana, ne kislja in kot taka pripravna za škropljenje; ako pa ostane papir, kakoršen je bil, rudeč, tedaj še moramo dodati apna.

Še jedno zanesljivo znamenje je, po katerem se prepričamo, jeli mešanica za škropljenje pripravna ali ne. Pusti pripravljeno tekočino nekoliko časa mirno stati, da se oborina sede; ako je tedaj voda nad oborino še modra, tedaj je premalo apna, če je pa skoraj brezbarvna, tedaj ga je dovolj. Najlažje se o tem prepričamo, ako držimo s škropivom napolnjeno kupico proti svetlobi.

Rekel sem prej, naj se dne na polovnjak vode 4 do 5 kg bakrenega vitrijola. Ta množina v obče, to je v navadnih slučajih zadostuje, ako se je vzela tudi prava množina apna, zakaj uspeh ni odvisen toliko od množine galice, pač pa mnogo več od pravega razmerja galice in apna v škropivu. Ako se vzame več galice, mora biti v tem razmerju primešanega škropivu tudi več apna, drugače ostane tekočina kislja, kar pa ne sme biti; apno, ki se v te namene rabi, mora moč kisljine preprečiti. Sicer pa se rabi apno kot primes za raztopino modre galice tudi za to, ker 1. delavcu kaže pot, da more vinograd enakomerno škropiti in 2. zato, ker ostanejo kapljice škropiva vsled apna dolgo na listju tako, da jih niti najmočnejši dež ne more popolnoma sprati.

Namesto apna se jemlje tu in tam tudi soda, ki ima gledé neutralizovanja jednako moč, kakor apno, samo da se mora pri uporabi sode raztopina večkrat na novo pripravljati, zakaj če soda le en dan stoji, spremeni se tako, da ni več baker v nji raztopljiv. Tudi se pri sodi škropljenje ne pozna tako dobro, kakor pri apnu in je torej delo težje nadzorovati. Prednost sode pa je ta, da je čista in se vsled tega škropilnice ne mašijo.

Gledé na množino galice, koja se rabi, je znano da se jemlje iste pri nas na polovnjak povprečno 3 do 5 kg, le redkokdaj se je vzame na polovnjak 6 kg.

Tu se nam vsiljuje vprašanje: Jeli 3 kg galice na polovnjak zadostuje? Odgovor na to se glasi: Zadostuje in sicer v navadnih okoliščinah, ako se je vzela tudi prava množina apna ter galica »prve vrste« in ako se je o pravem času in tudi pravilno škropilo.

Pod imenom v navadnih razmerah umeti je leto, katero ni preveč mokrotno ter za razvoj peronospore